



QUẢN LÍ ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG TRONG DẠY HỌC TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y KHOA VINH

TS. TRẦN TRUNG

Ủy ban Dân tộc Chính phủ

ThS. NGUYỄN YÊN THẮNG

Trường Đại học Y khoa Vinh

1. Đặt vấn đề

Việc ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông (ICT) trong dạy học tại các trường đại học hiện nay đang phát triển khá mạnh mẽ, đa dạng, phong phú, góp phần đổi mới công tác quản lý và đổi mới phương pháp dạy học. Trong những năm qua, việc đẩy mạnh ứng dụng ICT vào hoạt động dạy học tại Trường Đại học Y khoa (ĐHYK) Vinh bước đầu đã mang lại hiệu quả, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường, tạo tiền đề cho việc thực hiện chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo (GD&ĐT).

Nhà trường xác định ICT là công cụ hỗ trợ đắc lực cho đổi mới phương pháp dạy học ở hầu hết các môn học. Đội ngũ giảng viên trong trường đã có nhiều cố gắng trong việc ứng dụng ICT vào dạy học, tuy nhiên còn mang tính tự phát, chưa thật sự trở thành một nhu cầu và hiệu quả chưa cao. Vì vậy cần thiết phải có các biện pháp quản lý hoạt động ứng dụng ICT trong dạy học ở Trường ĐHYK Vinh để nâng cao chất lượng của hoạt động này trong đào tạo.

2. Hoạt động ứng dụng ICT trong dạy học ở Trường Đại học Y khoa Vinh

Trường ĐHYK Vinh được thành lập ngày 13/7/2010 tại Quyết định số 1077/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ trên cơ sở nâng cấp Trường Cao đẳng Y tế Nghệ An. Ngay từ năm 2005, nhà trường đã xác định vai trò, tầm quan trọng và hiệu quả của ứng dụng ICT trong dạy học, xem việc sử dụng phương tiện dạy học hiện đại, trong đó ứng dụng ICT, là một yếu tố tích cực trong quá trình đổi mới phương pháp dạy học. Nhà trường luôn khuyến khích giảng viên sử dụng ICT trong dạy học, đội ngũ giảng viên được tạo điều kiện học tập nâng cao trình độ tin học. Đến nay, trường đã có 02 thạc sĩ và 03 cử nhân về công nghệ thông tin; 17 người có trình độ tin học C; 58 người có trình độ B và số còn lại có trình độ A. Về trang thiết bị ICT: Toàn trường có 05 máy chủ; 05 modem; 20 Switch; 12 laptop; 236 bộ máy vi tính để bàn. Trong đó, 50 bộ được trang bị cho phòng học tin học; 50 bộ cho phòng Lab; 50 bộ cho phòng thực hành giải phẫu 3D; 66 bộ được sử dụng cho các phòng, khoa, bộ môn và 20 máy phục vụ phòng khám bệnh đa khoa; 01 máy chiếu phi vật thể; 01 máy quay phim - chụp ảnh đa năng; 24 máy chiếu đa năng phục vụ tại các phòng học giảng đường, phòng hội thảo, phòng học trực

tuyến, hội trường lớn,...

Việc ứng dụng ICT trong dạy học ở Trường ĐHYK Vinh đã có những bước phát triển đáng kể trong 5 năm qua. Các môn học từ môn cơ bản đến môn chuyên ngành đều có sử dụng ICT để nâng cao hiệu quả dạy học bộ môn. Tuỳ theo tính chất, đặc trưng từng môn học, thậm chí từng bài học mà áp dụng sao cho phù hợp với mục tiêu, nội dung của môn học, bài học. Nhìn chung, việc ứng dụng ICT trong dạy học của giảng viên Trường ĐHYK Vinh được thể hiện ở các hoạt động sau:

- Giảng viên sử dụng máy tính làm công cụ soạn thảo văn bản để soạn giáo án, đề thi, kiểm tra, in ấn tài liệu, truy cập Internet sưu tầm tài liệu phục vụ công tác dạy học;

- Thiết kế bài giảng điện tử. Tổ chức giảng dạy bằng bài giảng điện tử trên lớp. Đồng thời sử dụng các phần mềm chuyên dụng để mô phỏng, minh họa cho các kiến thức y khoa, giải phẫu, thí nghiệm lâm sàng,... một số bộ môn đã ứng dụng ICT thông qua đường truyền trực tuyến kết nối với các trường ĐHYK khác và các bệnh viện để tham gia hội chẩn và rèn luyện tay nghề đáp ứng chuẩn đầu ra cho sinh viên ngành Y;

- Giảng viên sử dụng ICT trong việc kiểm tra, đánh giá sinh viên như: Ra đề thi, tính điểm, tổng kết xếp loại. Giảng viên tham gia các diễn đàn tin học, là thành viên của các website giáo dục để trao đổi thông tin, nâng cao trình độ, kỹ năng về ICT, trao đổi các học liệu điện tử, tài liệu chuyên môn phục vụ cho công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học.

Tuy nhiên, việc ứng dụng ICT trong dạy học ở Trường ĐHYK Vinh vẫn còn tồn tại một số hạn chế như:

- Còn giảng viên chưa nhận thức đúng đắn về sự cần thiết phải ứng dụng ICT để nâng cao chất lượng dạy học. Trình độ ICT của một số giáo viên còn hạn chế, có biểu hiện né tránh, ngại đổi mới. Tính sư phạm của việc ứng dụng ICT trong dạy học chưa được giảng viên nghiên cứu kĩ, dẫn đến việc ứng dụng đôi khi lạm dụng, phản tác dụng;

- Các khoa còn lúng túng trong việc quy định các yêu cầu cụ thể đối với việc ứng dụng ICT, cũng như tiêu chuẩn hóa để đánh giá tính hiệu quả trong dạy học. Mặc dù nhà trường đã cố gắng trang bị hạ tầng ICT phục vụ đào tạo, nhưng ở một số bộ môn vẫn còn thiếu thốn và lạc hậu.

3. Quản lý hoạt động ứng dụng ICT trong dạy học tại Trường Đại học Y khoa Vinh

3.1. Bồi dưỡng nâng cao trình độ về ICT cho giảng viên

Đội ngũ giảng viên chính là lực lượng chủ yếu, quyết định chất lượng dạy học trong nhà trường. Vì vậy, quản lí việc bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn nói chung, trình độ về ICT nói riêng cho giảng viên là nhiệm vụ hết sức quan trọng trong công tác quản lí chuyên môn ở Trường ĐHYK Vinh. Trình độ về ICT của giáo viên bao gồm kiến thức cơ bản về ICT và những kỹ năng về ICT như: Kỹ năng sử dụng máy tính, kỹ năng khai thác và sử dụng Internet, kỹ năng thiết kế và sử dụng bài giảng điện tử, kỹ năng sử dụng các phần mềm dạy học, kỹ năng sử dụng các thiết bị ICT vào các giờ dạy.

Căn cứ vào mục tiêu đã được xác định để lập kế hoạch, chương trình bồi dưỡng phù hợp, nhà trường cần tổ chức các lớp tin học tại trường để tạo điều kiện thuận tiện cho giảng viên tham gia, đồng thời đưa giảng viên đi bồi dưỡng ở ngoài trường để nâng cao trình độ; Cử giáo viên tham gia các lớp bồi dưỡng, tập huấn về tin học, sử dụng phần mềm dạy học, sử dụng các thiết bị ICT thông dụng, ứng dụng ICT trong đổi mới đào tạo y khoa của từng bộ môn do Bộ GD&ĐT, Bộ Y tế và các Dự án tổ chức; chỉ đạo, định hướng và tạo điều kiện cho giảng viên tự bồi dưỡng, tự nghiên cứu để nâng cao trình độ về ICT. Đồng thời, nhà trường cần có cơ chế giám sát để việc tự bồi dưỡng, tự nghiên cứu của giảng viên thật sự đạt hiệu quả.

3.2. Quản lí việc ứng dụng ICT của giảng viên trong dạy học theo hướng phát huy tính tích cực của sinh viên

Vấn đề phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học đã được đặt ra trong các phương hướng cải cách, phát triển giáo dục ở nước ta và là hướng đi phù hợp với xu thế giáo dục hiện đại trên thế giới. Từ đó sẽ đào tạo ra những con người năng động, sáng tạo đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của xã hội, thích nghi với môi trường xã hội thông tin, một xã hội luôn có sự thay đổi nhanh chóng. Để quản lí việc ứng dụng ICT của giảng viên trong dạy học nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của sinh viên, Trường ĐHYK Vinh cần quan tâm một số yêu cầu sau:

- **Quản lí việc xây dựng kế hoạch hoạt động và chia sẻ kinh nghiệm ứng dụng ICT của các bộ môn, các khoa:** Trên cơ sở kế hoạch hoạt động ứng dụng ICT của nhà trường trong từng năm học, các khoa và bộ môn phải xây dựng kế hoạch hoạt động ứng dụng ICT dựa vào điều kiện thực tế của đơn vị mình, đặc biệt là ứng dụng ICT trong dạy học và đổi mới phương pháp dạy học để phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của sinh viên. Kế hoạch ứng dụng ICT của khoa và bộ môn phải xác định được mục tiêu cần đạt, các việc làm cụ thể khi ứng dụng ICT trong dạy học. Ghi tổng số giờ dạy của giảng viên trong đơn vị có ứng dụng

ICT. Phân bổ thời gian để giảng viên trong bộ môn dự giờ đóng góp ý kiến, chia sẻ kinh nghiệm ứng dụng ICT vào dạy học. Các bộ môn có thể xây dựng ma trận các giờ dạy có ứng dụng ICT ở bộ môn để thuận lợi cho việc thực hiện kế hoạch và giám sát, hỗ trợ;

- **Quản lí việc xây dựng kế hoạch ứng dụng ICT trong dạy học của giảng viên:** Căn cứ vào kế hoạch của khoa và bộ môn, từng giảng viên phải xây dựng kế hoạch riêng của mình. Kế hoạch phải thể hiện rõ các nội dung, công việc mà giảng viên ứng dụng ICT phục vụ cho dạy học. Giảng viên phải xác định cụ thể bài học, nội dung học và thời điểm thực hiện giảng dạy có ứng dụng ICT. Đồng thời, giảng viên cũng phải phân bổ thời gian dự giờ, trao đổi kinh nghiệm với đồng nghiệp về ứng dụng ICT trong dạy học. Căn cứ vào kế hoạch của từng giảng viên, thông qua khoa và bộ môn, nhà trường mới có thể theo dõi, kiểm tra, đánh giá việc ứng dụng ICT trong dạy học đối với từng giảng viên làm cơ sở trong việc khen thưởng, quy hoạch, đánh giá, bồi dưỡng cán bộ, giảng viên;

- **Quản lí việc chuẩn bị giờ lên lớp có ứng dụng ICT theo hướng phát huy tính tích cực của sinh viên:** Chuẩn bị giờ lên lớp là công việc quan trọng của giảng viên nhằm thực hiện việc giảng dạy và học tập đạt kết quả cao. Ứng dụng ICT trong soạn bài giảng cũng phải nhằm mục đích này. Nhà trường, khoa, bộ môn cần phải phổ biến các yêu cầu, quy định về soạn bài, đặc biệt là quy trình soạn bài giảng điện tử. Tổ chức thảo luận để xây dựng chuẩn đánh giá một bài giảng điện tử trong đào tạo ngành Y để các giảng viên thực hiện. Chỉ đạo sinh hoạt, thảo luận ở bộ môn nghiên cứu kĩ nội dung chương trình từng môn học để xem bài học, nội dung phần nào nên ứng dụng ICT để khai thác, phát huy tối đa ưu thế của công nghệ đa phương tiện. Khuyến khích, động viên giảng viên sử dụng các phần mềm dạy học bộ môn, tổ chức rút kinh nghiệm hàng tháng;

- **Quản lí việc thực hiện ứng dụng ICT trong dạy học trên lớp:** Chuẩn bị bài soạn tốt chỉ là tiền đề cho sự thành công của một tiết lên lớp. Chính trong môi trường thực tế lớp học, giảng viên mới thể hiện, bộc lộ hết khả năng sư phạm, năng lực giảng dạy của mình. Qua thực hiện ứng dụng ICT trong dạy học trên lớp, giảng viên sẽ thể hiện được trình độ, những kỹ năng ứng dụng ICT và sự phối hợp nhịp nhàng các phương pháp dạy học để đảm bảo giờ giảng đạt hiệu quả cao. Sinh viên thực sự cuốn hút vào bài giảng của giảng viên, phát huy tính tích cực, sáng tạo khi: Nội dung bài học được thể hiện bằng thông tin đa phương tiện; tạo ra sự tương tác cao giữa Giảng viên - Sinh viên - Nội dung bài học; cung cấp và hướng dẫn khai thác nguồn thông tin phong phú liên quan đến nội dung bài học. Hàng năm, nhà trường cần tổ chức hội giảng chuyên đề “Ứng dụng ICT trong đào tạo y khoa”, tổ chức cho các giảng viên dự giờ, trao đổi kinh nghiệm, thông qua bộ môn để nhận xét, đánh giá đúng năng



lực ứng dụng ICT của đội ngũ giảng viên, từ đó có những giải pháp chỉ đạo kịp thời;

- *Chỉ đạo giảng viên hướng dẫn sinh viên tự học bằng việc tìm tài liệu học tập trên mạng, chuẩn bị bài và trình bày sản phẩm, kết quả bằng ICT:* Cần phải khẳng định rằng, tự học là cách tốt để phát huy vai trò chủ động của sinh viên trong dạy học. Muốn quá trình nhận thức chiếm lĩnh tri thức có hiệu quả khi tự học thì sinh viên phải có ý thức tự giác, chủ động và tích cực trong học tập. Do đó, giảng viên yêu cầu và tạo điều kiện để sinh viên tăng cường việc tự học. ICT sẽ giúp sinh viên y khoa rất nhiều trong việc tự học như tìm tài liệu, trao đổi với bạn bè, học trên mạng... Đồng thời, qua đó trình độ và kỹ năng sử dụng ICT của sinh viên sẽ được nâng lên. Từ đó có tác động tích cực vào việc ứng dụng ICT trong dạy học. Chính vì vậy, nhà trường cần chỉ đạo, khuyến khích giảng viên hướng dẫn sinh viên ứng dụng ICT trong việc học tập nói chung, tự học nói riêng;

- *Quản lý việc sử dụng ICT trong kiểm tra, đánh giá sinh viên:* Thực tiễn giáo dục cho chúng ta thấy rằng cách đánh giá, thi cử như thế nào thì sẽ có cách dạy và cách học tương ứng. Việc đưa ICT vào kiểm tra, đánh giá sẽ làm thay đổi về cách dạy và cách học. Vì thế, cần phải đổi mới một cách đồng bộ về các khâu: Nội dung, hình thức kiểm tra, tiêu chí đo lường và đánh giá chất lượng sinh viên, kết hợp đánh giá của giảng viên và tự đánh giá của sinh viên. Nhà trường phải tổ chức, khuyến khích giảng viên nên sử dụng ICT vào kiểm tra, đánh giá. Khi giảng dạy bằng bài giảng điện tử thì cách kiểm tra, đánh giá như trước đây không còn phù hợp nên phải có cách kiểm tra, đánh giá mới như: Thi trắc nghiệm khách quan trực tiếp trên máy tính, cho các bài tập sinh viên làm trên máy tính để chấm điểm, cho sinh viên làm bài tập theo nhóm hay cá nhân... Như vậy, việc giảng viên sử dụng máy tính để tính điểm từng môn học cho sinh viên một cách thống nhất, chính xác sẽ dẫn đến việc đánh giá kết quả sinh viên khách quan và nhanh chóng hơn. Tuy nhiên, cần lưu ý rằng không phải bài học nào, nội dung nào cũng sử dụng ICT để kiểm tra, đánh giá mới chính xác, khách quan. Tùy theo yêu cầu của việc kiểm tra, giảng viên cần lựa chọn, kết hợp sử dụng các hình thức kiểm tra, đánh giá cho phù hợp.

3.3. Quản lý các điều kiện hỗ trợ cho việc ứng dụng ICT trong dạy học của giảng viên

Điều kiện thiết yếu đảm bảo cho việc ứng dụng ICT trong dạy học ở Trường ĐHYK Vinh là phải có cơ sở vật chất, trang thiết bị ICT, các phần mềm chuyên ngành. Nhà trường phải tạo điều kiện, cơ hội tốt nhất để giảng viên sử dụng ICT trong dạy học một cách thường xuyên và hiệu quả. Nếu nhà trường quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, thiết bị ICT, phần mềm dạy học đảm bảo cho việc triển khai ứng dụng ICT thì nhất định giảng viên sẽ có điều kiện, cơ hội để sử dụng ICT một cách thường xuyên. Một trong những việc

quản lý các điều kiện hỗ trợ của nhà trường là tạo ra động lực cho giảng viên tích cực ứng dụng ICT trong dạy học. Nhà trường luôn thường xuyên quan tâm, theo dõi, động viên khuyến khích về mặt tinh thần và khen thưởng bằng vật chất cho giảng viên, tập thể có thành tích tốt trong việc ứng dụng ICT trong dạy học. Trên cơ sở đó khơi dậy, huy động mọi khả năng tiềm ẩn vốn có của giảng viên giúp họ tiếp tục phấn đấu rèn luyện, phát huy ưu điểm, khắc phục hạn chế, có ý thức trách nhiệm và tích cực ứng dụng ICT trong dạy học.

4. Kết luận

Để nâng cao hiệu quả hoạt động ứng dụng ICT trong dạy học ở Trường ĐHYK Vinh, nhà trường cần có các biện pháp quản lý để nâng cao nhận thức về ICT cho đội ngũ giảng viên, tổ chức bồi dưỡng nâng cao trình độ ứng dụng ICT trong dạy học cho đội ngũ giảng viên, tổ chức cho các khoa và các bộ môn ứng dụng ICT trong đổi mới phương pháp dạy học, đảm bảo các điều kiện về cơ sở vật chất, thiết bị ứng dụng trong dạy học; thường xuyên kiểm tra, đánh giá hiệu quả ứng dụng ICT trong dạy học để góp phần đào tạo đội ngũ y bác sĩ có chất lượng phục vụ công tác chăm sóc sức khỏe cho nhân dân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Chỉ thị số 55/2008/CT-BGDĐT ngày 30/9/2008 "Về tăng cường giảng dạy, đào tạo và ứng dụng công nghệ thông tin trong ngành Giáo dục giai đoạn 2008-2012".
2. Nguyễn Mạnh Hùng, *Tăng cường bồi dưỡng nâng cao trình độ ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học cho cán bộ, giảng viên Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương*, Tạp chí Giáo dục, số 265/2011.
3. Đào Thái Lai, *Những yêu cầu đối với người giáo viên về ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động nghề nghiệp*, Nghiên cứu Khoa học Giáo dục, số 5/2006.
4. Ngô Thị Minh Thực, *Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin đáp ứng yêu cầu phát triển đội ngũ giảng viên ở Trường Cao đẳng Ngô Gia Tự - Bắc Giang*, Tạp chí Giáo dục, số 249/2010.

SUMMARY

The Information and Communication Technologies (ICT) application in teaching at universities has been widely and strongly developed, contributed to renew management and teaching methods. The article presents current activities of ICT application in teaching at the Vinh Medical University. The author suggested management contents: to improve ICT competency for lecturers, to manage lecturers' ICT application into teaching towards promoting students' activeness, managing supportive conditions to apply ICT into teaching from lecturers.